

bør man ikke tro om sine Medmennesker. Saadan tror jeg ikke om den nævnte Bestyrelse, at Lønforhøjelsen har været det ledende Motiv for den til at slutte sig til Flertallets Indstilling; og det ærede Medlem er heller ikke berettiget til at sige til mig, at det er Pengene til Friskolen, der fristede mig til at gaa ind paa det foreliggende Ændringsforslag om Statstilskuddet til Friskolerne i den Form, hvori Forslaget foreligger.

Hvad er Friskolens Idé? Det er og har altid været den: at vække Forældrenes Ansvarsfølelse overfor det store Spørgsmaal om den opvoksende Slægts Undervisning og Opdragelse. Staten tog den Sag i sin Haand. Friskolens Idé har været at vække Hjemmenes Ansvarsfølelse og anspore Forældrene til selv i større og større Grad at tage denne Sag i deres Haand. Den Idé har jeg kæmpet for i en lang Række af Aar, og det er den, jeg staar her som Talsmand for nu.

Da Frederik VI. skabte et Skolevæsen i 1814, er jeg overbevist om, at det ledende Motiv var, at det skulde være en Velgering for Folket. Men den Gang var den Tanke ikke oppe, at man ikke alene giver Love for Folket, men at vi skulle sørge for, at Folket selv faar Del i Lovenes Udførelse. Selv om man den Gang arbejdede for Folket, arbejdede man ikke ved Folket. Men saa kom Grundloven af 5te Juni 1849, der kaldte det danske Folk til Selvstyre, og det ikke alene i al Almindelighed, men ogsaa paa Skolevæsenets Omraade, idet Grundloven gaar ud fra den Forudsætning, at Hjemmene tage Sagen angaaende deres Børns Undervisning i deres egen Haand, og at Staten kun sørger for, at der staar Skoler til Raadighed for dem, der ikke selv have Evne til at sørge for deres Børns Undervisning.

Den Tankegang er endnu den Dag i Dag den gældende i København og Købstæder. Overalt i Byerne sørger enhver Fader og Moder, der nogenlunde evner det, for deres Børns Undervisning og sende dem i Privatskoler. I Købstæderne er det nærmest kun de fattige, der søge til de offentlige Skoler. Ganske vist oprettes der nu ogsaa enkelte Friskoler i Byerne, men det er dog fortrinnsvis paa Landet, at de have deres Hjemstavn og deres største Udvikling. Nu er Forholdet jo det, at Friskolefolkene have og fremtidigt faa større Udgifter til det offentlige Skolevæsen baade ved deres Statsskatter og ved deres Kommuneskatter, og hvad er da mere naturligt, end at det offentlige beta-

ler en Del af disse Penge tilbage, for at den Del af Befolkningen, som ønsker det, kan blive stillet frit overfor Valget mellem at sende deres Børn i Privatskole eller i offentlig Skole. Men naar Staten yder Bidrag til en privat Institution — her de private Skoler —, fordrer den altid et vist Indseende med, at Pengene anvendes efter deres Øjemed. Da vi 1899 frafaldt Kravet om de flydende Skolepenge og gik over til at støtte Friskolen ved at anvise en Sum af Statskassen aarlig til Fordeling mellem dem, stillede Staten for at opnaa Sikkerhed for, at disse Penge ikke vare spildte, et Krav, nemlig det, at Betingelsen for, at en Friskole kunde faa Del i Statsunderstøttelse, var, at den vedkommende Kommunalbestyrelse af Kommunekassen ydede et Bidrag til Privatskolen. Denne Betingelse have vi strøget ved det her foreliggende Ændringsforslag. Til Gengæld er der indført en Bestemmelse om, at Friskoler i Fremtiden skulle føre en Protokol over deres Elever — hvad de for øvrigt altid have gjort —; den skal nu tillige indeholde Oplysninger om, hvilke Forsømmelser der i Halvaarets Løb har fundet Sted og af hvilke Grunde. Denne Protokol skal forevises for Skolekommissionen ved Halvaarseksaminerne.

Det er det hele, Ændringsforslaget indeholder, intet andet. Hvis man ved dette Forslag havde haft til Hensigt at krænke Friskolernes Ret med Hensyn til deres Undervisningsplan, med Hensyn til hele deres fri Stilling, havde Udvalgets Flertal taget Standpunkt med Socialdemokraterne, der kræve Forsømmelseslister, Mulktering og andre Sikkerhedsforanstaltninger; for at Staten skal kunne yde Bidrag til de fri Skoler. Det har Flertallet ikke villet. Men hvad skulle da disse Protokoller gøre godt for, spørger det ærede Medlem for Københavns Amts 2den Valgkreds (K. M. Klausen). Jo, Protokollerne skulle vise Skolekommissionen, om et eller andet Barn i utilbørlig Grad har forsømt Skolegangen, saa kan Skolekommissionen give dette Barn en særlig Overhøring, og hvis det da viser sig, at Barnet ikke har de Kundskaber, som ethvert Barn skal have ifølge den nugældende Lovgivning, kan Skolekommissionen dømme det Barn ind i den offentlige Skole. Men det kan Skolekommissionen ogsaa nu. Der er ikke sket nogen Forandring i saa Henseende. Vi have ikke indført et nyt Tilsyn med Friskolerne. De stilles hverken under Provst eller Biskop eller Skoleinspektør